

Kendini Tanımlama Üzerine Düşünel

– MESUT ÇİFTÇİ · 07 Kasım 2010

İnsanlar zaman zaman çeşitli aptallıklar yapabilirler. Bende bir insanım ve bende zaman zaman çeşitli aptallıklar yapabiliyorum. Mükemmel insan olmadığı hakkındaki fikirlerimi çeşitli yazılarımda belirttim. Her insan kolaylıkla hata yapabilir. Çünkü bu bizim yapımızda olan şey. Kendinin asla hata yapmadığını savunan bir insan bunu söylemekle hata yapmaktadır diye düşünüyorum. Hiçbir zaman böylesi bir düşüncenin rüzgarına kapılmadım. Çünkü bu rüzgara kapılmak oldukça ilkel ve oldukça çocuksu bir davranış olur diye düşünüyorum. Bu yazımda bahsedeceğim aptallık ise kuşkusuz benimde sık sık yaptığım bir aptallık olan kendini tanımlama isteğidir. Bu bence bir hatadır, olmaması gereken bir davranıştır. İnsanım elbette ki kendisini tanımlaması gereken zamanlar vardır. Ama bir insan ortada hiçbir geçerli sebep yokken kendini tanımlama ihtiyacı hissediyorsa bu bir aptallıktır. Öncelikle kendini tanımlama isteğinin dayandığı temelden bahsetmek isterim ki bu temel insanın en temel sığınaklarından birisi olan aidiyet isteğidir. İnsan yapısı itibariyle bir yerlere ve bir şeylere ait olmak ister. Böylece kendini güvende hisseder. Bunun toplum hayatında çeşitli yansımaları vardır. Memleketiyle övünen bir insanı buna örnek gösterebiliriz. Mesela çoğu kişi : " Bak ben şuralıyım, bizler çok delikanlıyızdır, korkusuzuzdur." Diyebilir. Bu söylem kişinin kendisini güvende hissetmesini sağlar. Ama aslında çok ilkel bir davranış biçimidir. Böyle bir davranış biçimini çağdaş bir insan modern toplumlarda sergilememeli, sergileme ihtiyacı hissetmemelidir. Kabile hayatı ıkkelliğinden gelen bir içgüdüsel davranıştır bu. Çağımızda Afrika kıtasındaki kabileler arası iç savaşın sebeplerinden birisi de bu duygudur. Kendi kabilesine mensup olmasını üstün bir özellik sayan bir insan hiç kuşkusuz büyük bir hatanın yani aptallığın içerisinde. Bu temel duygunun çeşitli şekilleri vardır elbette. Yalnızca coğrafi bir fanatizmin dışında, ben şu siyasi partiyi destekliyorum, benim dünya görüşüm şöyle gibi yaklaşımlar da mevcuttur. Bunu çeşitlendirmek elbette ki oldukça mümkündür. Bu tür yaklaşımlar bir tür kendini tanımlama ihtiyacının ortaya çıkardığı durum ve durumlardır. Ama en başından da söylediğim gibi bunlar aptallıktan başka bir şey değildir. Bu tür bir davranış biçimi içerisinde giren insan kendi cahilliğini ortaya koymaktadır. Ben de birçok yazımda bu tür bir aptallığın ve cahilliğin içerisinde bulundum. Bunu inkâr etmeyeceğim. Benim asıl işin yazarlık değil. Ben aslında eli kalem tutan herkesin yapabileceği ölçü de düşüncelerimi yazıya döküyorum. Hayatım içerisinde çeşitli süreçler yaşıyorum. Gelişiyor ve dolayısıyla değişiyorum. Kimi fikirlerim olgunlaşırken, kimileri tamamen değişiyor, kimilerinin yerine yenileri geliyor. Bunu da oldukça normal karşılıyorum. Bunun aksinin yanlış olduğuna inanıyorum. Yani bir insanın sahip olduğu on fikir olduğunu varsayarsak, bu on fikrin ömrü boyunca hiçbir şekilde değişmediğini söylemesi o insanın yaşamadığı anlamına gelir diye düşünüyorum. Çünkü zamanla değişir. Elbette bu cümlem farklı açılardan bakıldığında farklı anlamlar çıkarılabilmektedir. Ama bahsettiğim insanın eğilip bükülebilen düşünce dünyası için geçerlidir.

Bu konuyu çeşitli örneklerle daha anlaşılır hale getirmek isterim. Diyelim ki bir bakkala girip bir ekmek alacaksınız. Bakkala girer girmez ; "Merhaba, ben bir sosyal demokratım. Bana bir ekmek ver." Dersek bu bizim ne kadar aptal olduğumuzu göstermez mi? Ya da bir manava bir kilo patates almak için

gittiğimiz de; "Merhaba, ben bir milliyetçiyim. Bana ona göre patates ver." Desek? Ne kadar saçma ve salakça bir durumun içine düşmüş oluruz öyle değil mi? Bakkal ya da manav ; " Bana ne kardeşim senin siyasi görüşünden? Ne alacaksın, ne kadar alacaksın?" demez mi? Elbette ki der ve her ne söylesen söylesin hakkıdır da. Bu oldukça abes örnekleri şu sebepten verdim; herhangi bir edebiyat ortamında bu şekilde kendini tanımlamanın, bu örnekler karşısında hiçbir eksikliği yoktur. Bu durumla karşılaştığım için söylüyorum. Herif, sözüm ona aşk şiiri yazmış ama şiiri eleştirilirken ya da okuyucuya şiirini sunarken ben şu siyasi görüştenim gibi bir aptallığın içerisinde girebiliyor. Mevzu yalnızca şiir değil elbette, deneme ya da hikâyede de durum böyle. Bu kendini tanımlama ihtiyacı hissetmesinden kaynaklanıyor. Hele bir de toplumsal hassasiyetin olduğu günlerden birisiyse durum daha da acayipleşiyor. Ana haber bültenlerini izleyen başlıyor kendilerini anlatmaya. Hâlbuki bu durum çok saçma ve cahilce. Ben herhangi bir insanın dünya görüşünü Onun ağzından çıkan sözlerle değil, Onun yaşantısından izlerle öğrenmeliyim. Edebiyatta da elbette böyle. Herhangi bir yazar ya da şair eserinde kendinden ipuçları da vermektedir zaten. Bunu ayrıca söylemeye ne gerek var? Bu okuyucuyu da aptal yerine koymak oluyor mu? Elbette bazen insan yanlış anlaşılmaktan çekindiği için bu tip davranışlara başvurabilir. Ama bir yazar ya da şair eserinde anlatmak istediklerini anlatamayıp yanlış anlaşılıyorsa bu tamamıyla kendi problemidir. Aksi durumlar da söz konusudur elbette. Kimi zamanlar ve kimi toplumlar yazar ve şairlerini anlamayabilirler. Tarihte birçok örneği vardır bu durumun.

Ben durduk yere kendini tanımlama ihtiyacı hisseden bir insanın bunu bir menfaat güderek yaptığına inanıyorum. Belki de bir şeylerden sığınma söz konusudur. Ben de bazı yazılarımın ve şiirlerimin sonunda okuyuculara kendimi tanımladım. Bu cahilce bir yaklaşımdı. Bunu kabul ediyorum. Beni çileden çıkararak diğer bir durumsa insanların yargılama hastalığı. Bunu da bir örnek vererek açıklamak istiyorum. Bizler insanız ve hepimizin dünyaya bakış açısı farklı, zevkleri ve hoşlandıkları şeyler farklı. Bir insanı herhangi bir rengi diğerlerinden daha çok beğeniyor diye yargılama hakkına sahip değiliz ya da herhangi bir müzik türünü diğerlerinden daha çok dinliyor diye. Bu şekilde bir yargılamanın içine giren bir kişinin rahatlıkla cahillik yaptığını söyleyebiliriz. Yani arabesk türünde müzik dinlemekten hoşlanan birisinin felsefe hakkında yorum yapmasını engellemeye çalışmak ya da onun felsefe hakkındaki düşüncelerinin yanlışlığını savunmak en kaba tabirle aptallıktır. Çünkü kişinin bu beğenisi kişiyi tanımlayama ya da sınıflandırmaya yetmez. Yabancı müzik dinleyen birisi de en az halk müziği dinleyen birisi kadar şiddete eğilimli olabilir. Asıl aptallık bu ayrımı yapmaya çalışmaktır. Bahsetmeden edemeyeceğim, Fazıl Say'ın klasik batı müziğini beğenmeyenleri aptal ve cahil olarak, arabesk müzik dinleyen ve üretenleri yavaşak olarak nitelendirmesi buna bir örnek olarak gösterilebilir. Burada asıl cahilliği yapan Fazıl Say'ın kendisidir. Bir insan (ki bu herkes olabilir; bir Türk, bir İngiliz, bir Fransız vs.) Mozart'ın bestelerinden hoşlanmıyor olabilir. Bu onun gerici olduğu anlamına gelmez. Bir diğer örneğe dini inançlarını yaşayan insanlara yapıştırılmaya çalışan bağnazlık, yobazlık ve gericilik yaftalarıdır. Bir insan dini inançları gereği örtünüyorsa, türban takıyorsa bu O insanın bağnaz, yobaz ve gerici olduğu anlamına gelmez. Bunu savunan insanların kendileri bir bağnazlığın, yobazlığın ve gericiliğin içerisindeyler. Türban takanların hepsi gericedir genellemesi ne kadar yanlışsa türban takanların hepsi ilericedir genellemesi de o kadar yanlıştır. Çünkü türban takma olayı bir değerlendirme kriteri değildir. Ben bu şekilde bir kriter haline getirilmesine karşıyım. Türbanlılar sevemez, aşık olamaz, sevgilisiyle gezemez, halkın içine çıkamaz,

konsere gidemez diye bir kural yok. Ama trbanlıları bu yaptıklarından tr eleştiren ok. Bu bir cahillik eseridir. Elbette ki aksi de sz konusudur. Herhangi bir insan trban takmıyor diye, kısa bluz ve kısa etek giymiş diye yargılanamaz. Bunlar cahilce ve ilkel davranışlardır. Geliřmemiř toplumların gndemleridir.

Kendini tanımlama bir fanatizmin eseridir. Bunun da yanlış anlaşılmasını elbette ki istemem. Zira her insan kendini tanımalıdır ve kendini tanıma yolculuğuna ıkmalıdır. "Kendini Bil" der felsefe ve haklıdır da. Benim bahsettiğim, şekilci bir tanımlama. Fanatizme bulaşmış bir aidiyet duygusu. Bir tr rant peşinde koşma ilkeiliği. Unutulmamalıdır ki bizler igdlerimizi tanıdığımız ve kimi igdlerimize sırt evirdiđimiz lde insanız.